

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและความวิตกกังวลของมารดากับสัมพันธภาพระหว่าง
มารดาและทารกในครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย

ถาวรณ สวงนพพรหม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2549

ISBN 974-502-811-8

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ลาวรรณ์ สงวนพรหม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เตียววิศเรศ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เตียววิศเรศ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

..... กรรมการ

(ดร.รังสิมันต์ สุนทรไชยา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา ไชศิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี) "

วันที่...14...เดือน...กุมภาพันธ์...พ.ศ. 2549

ทุนอุดหนุนการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะแนวทาง ที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีรัตน์ ภาครูป ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุนี้ พงศ์จตุรวิทย์ รองศาสตราจารย์ พริยา ศุภศรี นายแพทย์กิตติ กรุงไกรเพชร และนางมรรยาท เพ็ชรตรา ที่กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้ง ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เจ้าหน้าที่และหญิงตั้งครรภ์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย และมีส่นช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่สนับสนุนทุนการวิจัยในครั้งนี้เป็นบางส่วน

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นายบุญ สงวนพรหม คุณปู่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ผู้เป็น แรงผลักดันและกำลังใจที่สำคัญยิ่ง คุณพ่อ คุณแม่ น้องสาว ซึ่งคอยห่วงใย และให้กำลังใจ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ถาวรธรรม์ สงวนพรหม

46910065: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คำสำคัญ: ปัจจัยด้านครอบครัว/ ความวิตกกังวล/ หญิงตั้งครรภ์/ ธาลัสซีเมีย/ สัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์

ลาวรรณ์ สงวนพรหม: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและความวิตกกังวลของมารดากับสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย

(RELATIONSHIPS BETWEEN FAMILY FACTOR AND ANXIETY AND MATERNAL-FETAL ATTACHMENT IN THALASSEMIA CARRIER PREGNANT WOMEN) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์:

นุจรี ไชยมงคล, Ph.D., วรณี เดียววิศเรศ, Ph.D., จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D. 89 หน้า. ปี พ.ศ. 2549.

ISBN 974-502-811-8

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ เพื่อศึกษาสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมียและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและความวิตกกังวลของมารดากับสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย รวมทั้งศึกษาอำนาจในการทำนายของปัจจัยด้านครอบครัวและความวิตกกังวลของมารดากับสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย กลุ่มตัวอย่างคือหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย ที่เข้ารับบริการฝากครรภ์ที่แผนกฝากครรภ์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 103 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ แบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัว แบบวัดการสนับสนุนจากสามี แบบวัดความวิตกกังวล และแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย มีความสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับปานกลาง ได้รับการสนับสนุนจากสามีในระดับปานกลาง มีความวิตกกังวลอยู่ในระดับปานกลางและมีสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ในระดับสูง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นปัจจัยเพียงตัวเดียวที่สามารถทำนายสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ได้ร้อยละ 14.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .147, p < .001$)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าพยาบาลควรส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย เพื่อช่วยให้สัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์เป็นไปในทางบวกมากยิ่งขึ้น

46910065: MAJOR: FAMILY NURSE PRACTITIONER; M.N.S. (FAMILY NURSE PRACTITIONER)
 KEYWORDS: FAMILY FACTORS/ ANXIETY/ PREGNANT WOMEN/ THALASSEMIA/ MATERNAL-FETAL
 ATTACHMENT

LAWAN SA-NGUNPROM: RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY FACTORS AND ANXIETY
 AND MATERNAL-FETAL ATTACHMENT IN THALASSEMIC CARRIER PREGNANT WOMEN.

THESIS ADVISORS: NUJJAREE CHAIMONGKOL, Ph.D., WANNEE DEOISRES, Ph.D., CHINTANA
 WATCHARASIN, Ph.D. 89 P. 2006. ISBN 974-502-811-8

This descriptive research was aimed to study maternal-fetal attachment of Thalassemic carrier pregnant women, to examine relationships between family factors, maternal anxiety and maternal-fetal attachment of Thalassemic carrier pregnant women. Additionally, impact of family factors and maternal anxiety on maternal-fetal attachment of Thalassemic-carrier pregnant women was examined.

The purposive sample included 103 pregnant women who were the carriers of Thalassemia and received antenatal care at Queen Sawangwattana Memorial Hospital in Chon Buri province during October to December, 2005. The instruments for data collection included a demographic questionnaire, a Family relationships' s Scale, a Spouse Support' s Scale, a Maternal Anxiety Scale and a Maternal-fetal attachment Scale. Data analyses were performed using frequencies, percents, means, standard deviations, Pearson's correlation coefficients and regression coefficients.

Results revealed that Thalassemic-carrier pregnant women had moderate score on their spouse support, family relationship and anxiety. However, attachment between the mothers and the fetuses was high. Family relationship was the only significant predictor of the maternal-fetal attachment ($R^2 = .147, p < .001$).

These findings suggested that nurses should promote and strengthen family relationship of Thalassemic-carrier pregnant women in order to improve maternal-fetal attachment.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ตัวแปรในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับโรคและพันธุศาสตร์ของโรคธาลัสซีเมีย (Thalassemia).....	9
ความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย.....	15
สัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย.....	20
ปัจจัยทางด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4 ผลการวิจัย.....	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา.....	44
ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและความวิตกกังวล กับสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะ ของโรคธาลัสซีเมีย.....	50
ส่วนที่ 3 วิเคราะห์สมการเพื่อทำนายสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	51
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
ผลการวิจัย.....	54
อภิปรายผล.....	55
ข้อเสนอแนะ.....	60
ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	62
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	71
ภาคผนวก ก.....	72
ภาคผนวก ข.....	74
ภาคผนวก ค.....	77
ภาคผนวก ง.....	85
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	89

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	45
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัย จำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย.....	47
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าพิสัย จำแนกตามการสนับสนุนจากสามีเป็นรายด้านและภาพรวม.....	48
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัย จำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย.....	48
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าพิสัย จำแนกตามสัมพันธ์ภรรยาและมารดาและทารกในครรภ์ เป็นรายด้านและโดยรวม.....	49
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายและตัวแปรเกณฑ์.....	50
7	ค่าสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาปัจจัยทำนายที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธ์ภรรยาและมารดาและทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย โดยวิธีมาตรฐาน (Full Model).....	52
8	ค่าสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาปัจจัยทำนายที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธ์ภรรยาและมารดาและทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมียแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis).....	53
9	จำนวนและร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะโรคธาลัสซีเมีย จำแนกตามการสนับสนุนจากสามีเป็นรายด้าน.....	86
10	จำนวนและร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะของโรคธาลัสซีเมีย จำแนกตามสัมพันธ์ภรรยาและมารดาและทารกในครรภ์ เป็นรายด้าน.....	87
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) แสดงค่าความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรทำนายกับตัวแปรเกณฑ์ และตัวแปรทำนายกับตัวแปรทำนาย.....	88

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แบบแผนการถ่ายทอดทางพันธุกรรมโรคธาลัสซีเมีย.....	11